

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nález Ústavního soudu - Lhůta dvou let od narození dítěte pro uplatnění nároku na výživné a některé náklady neprovdané matce je lhůta prekluzivní (propadná)

Nedávný Nález Ústavního soudu III. ÚS 1133/21, III.ÚS 1133/21 ze dne 9. 6. 2021 vnesl jistotu do právní úpravy uplatnění nároku na výživné neprovdané matky a na náhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem.

Nedávno jsem se setkala s případem, kdy matka samoživitelka podala k soudu žalobu proti otci dítěte, kterou se domáhala výživného neprovdané matce a zaplacení nákladů spojených s těhotenstvím a porodem, kdy žalobu podala ve tříleté promlčecí lhůtě, nicméně po uplynutí dvou let od porodu dítěte.

Matka vycházela z § 920 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v účinném znění (dále jen „OZ“), podle kterého, není-li matka dítěte provdána za otce dítěte, poskytne jí otec dítěte výživu po dobu dvou let od narození dítěte a přispěje jí v přiměřeném rozsahu na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem. Povinnost k úhradě nákladů spojených s těhotenstvím a porodem vznikne muži, jehož otcovství je pravděpodobné, i v případě, že se dítě nenarodí živé.

Podle § 922 odst. 2 OZ, výživné pro neprovdanou matku a úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem lze přiznat i nazpět, nejdéle však dva roky ode dne porodu.

Matka měla zato, že se její nárok na výživné promlčuje v obecné tříleté lhůtě. Kromě jiného vycházela např. z komentáře k OZ, svazek II (§ 655-975, rodinné právo), Švestka, Dvořák a kol. - Wolters Kluwer, ve kterém se k otázce promlčení, resp. prekluze uvádí: „K § 920 Promlčení. Právo na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem podle § 920 se jako každé jiné majetkové právo promlčuje v obecné promlčecí lhůtě (3 roky subjektivní lhůta, příp. 10 let objektivní lhůta). Počátek běhu této lhůty dosavadní praxe spojovala s narozením dítěte, avšak podle důvodové zprávy k tomuto ustanovení by se měl její počátek spojovat až s marným uplynutím doby dvouleté stanovené pro poskytování výživy neprovdané matce. Pokud by promlčecí lhůta marně uplynula, soud by k námitce promlčení povinného otce návrh na přiznání výživy a příspěvku zamítl. Výživné pro neprovdanou matku včetně úhrady nákladů spojených s těhotenstvím a porodem lze přiznat i nazpět, a to nejdéle dva roky ode dne porodu (§ 922 odst. 2). K § 922 odst. 2 Promlčecí doba k uplatnění tohoto zvláštního práva neběží nicméně od porodu, ale až po uplynutí druhého roku po porodu. „

Kromě dalších argumentů odkázala také na důvodovou zprávu k § 920 OZ, kde je uvedeno: „Doba dvou let je absolutně daným časovým údajem, výživné musí být poskytnuto ve výši, v jaké by příslušelo, kdyby bylo pravidelně po dva roky plněno, avšak promlčecí doba neběží od porodu, ale od skončení druhého roku po porodu.“

Okresní soud, který o návrhu rozhodoval dospěl k závěru, že žalobkyně uplatnila nárok pozdě a žalobu zamítnul. V odůvodnění rozsudku mimo jiné uvedl: „Dle komentářové literatury, a to

MELZER, F., TÉGL, P. a kolektiv: Občanský zákoník – velký komentář. Svazek, IV. § 655-975. Praha: Leges, 2016, s. 169-1700, je třeba tuto lhůtu, dva roky ode dne porodu, považovat za lhůtu prekluzivní s tím, že pokud není nárok uplatněn v této lhůtě, nelze jej již přiznat. S tímto názorem se ztotožnil také Ústavní soud v usnesení ze dne 9. 6. 2021, sp. zn. III.ÚS 1133/21. Pokud žalobkyně poukázala ve svém písemném vyjádření na skutečnost, že usnesení Ústavního soudu není závazující, soud se s tímto názoru neztotožnil, neboť má za to, že za situace, kdy je ustanovení občanského zákoníku vykládáno různými způsoby (jako v tomto případě jednak v komentářové literatuře a jednak v důvodové zprávě) a Ústavní soud se s odůvodněním, které bylo přijato soudem prvního a druhého stupně, ztotožní, lze postupovat

při právním hodnocení shodně.“

Nález Ústavního soudu III.ÚS 1133/21 ze dne 9. 6. 2021, konstatoval, že: „Má-li stěžovatelka za to, že se její nárok na výživné promlčuje v obecné tříleté lhůtě, Ústavní soud poukazuje na § 613 občanského zákoníku, podle kterého právo na výživné nepodléhá promlčení, avšak jednotlivé splátky výživného jako forma plnění vyživovací povinnosti promlčení podléhají. **V případech, kdy zákon stanoví možnost výživné přiznat i zpětně, je však vždy stanovena lhůta, ve které lze výživné zpětně přiznat.** V případě výživného pro děti § 922 odst. 1 občanského zákoníku výslovně stanoví možnost přiznat výživné zpětně za dobu nejdéle tří let (zde tedy stanovená doba svým rozsahem koresponduje s délkou obecné promlčecí lhůty), **ve věcech výživného neprovdané matky a úhrady nákladů spojených s těhotenstvím a porodem lze podle § 922 odst. 2 občanského zákoníku přiznat tato plnění nejdéle dva roky ode dne porodu. V obou případech však po uplynutí zákonem stanovené doby, za kterou lze přiznat výživné zpětně, možnost přiznat tyto nároky zaniká.** Shodně na věc nahlíží komentářová literatura (srov. MELZER, F., TÉGL, P. a kolektiv: Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IV. § 655-975. Praha: Leges, 2016, s. 169-1700, kde se uvádí, že výživné neprovdané matky a úhrady nákladů spojených s těhotenstvím a porodem lze přiznat zpětně, a to za období ode dne porodu do dvou let po porodu, bylo-li řízení zahájeno v této době, a dále že nárok neprovdané matce nelze přiznat (ani zpětně), pokud jej uplatní po dvou letech po porodu.“

Podle Čl.89 Ústavy, rozhodnutí Ústavního soudu je vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti nerozhodl jinak. Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.

Počítání lhůt

Pokud jde o zachování lhůty pro uplatnění nároku neprovdané matky, pak konec lhůty nebo doby určené podle let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá skutečnost (narození dítěte), od níž se lhůta nebo doba počítá. Není-li takový den v posledním měsíci, připadne konec lhůty nebo doby na poslední den měsíce. Pripadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty pracovní den nejbližší následující. Lhůta je zachována, je-li posledního dne lhůty žaloba podána do podatelny soudu nebo odevzdána orgánu, který má povinnost je doručit (pošta).

Výše uvedený Nález Ústavního soudu III.ÚS 1133/21 ze dne 9. 6. 2021 tak odstranil dosavadní rozpor v právních názorech uváděných v odborných komentářích k Občanskému zákoníku a potvrdil jednotný výklad, podle kterého nárok neprovdané matky na výživné a některé náklady spojené s těhotenstvím a porodem uplatněný po uplynutí dvouleté lhůty od narození dítěte zaniká.

Mgr. Martina Szvarcová,
advokátka

Senovážném náměstí 978/23
110 00 Praha 1 - Nové Město

Tel. +420 776 105 670

e-mail: martina@ms-advokatka.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kdy kupní smlouva na nemovitost neobstojí před katastrem: pozor nejen na kupní cenu](#)
- [Elektronické hlasování v SVJ: Brzdí zákonodárce digitalizaci záměrně?](#)
- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)